

**UCHWAŁA NR XXX/255/2023
RADY GMINY W BROKU**

z dnia 31 marca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Brok
na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) i art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140, z 2023 r. poz. 403) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Brok na lata 2023-2025 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Sylwester Runo

Załącznik do uchwały Nr XXX/255/2023

Rady Gminy w Broku z dnia 31 marca 2023 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE BROK NA LATA 2023-2025**

BROK 2023

I. Wstęp

Gminny program wspierania rodziny na lata 2023 - 2025 w gminie Brok opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wspierania i udzielania pomocy rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej obowiązek podejmowania zintegrowanych działań w celu wspierania rodziny oraz tworzenia systemu opieki nad dzieckiem.

Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin.

Celem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie dziecku stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a także zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania jej przez rodziców.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę, jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. Kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka, jego pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym. Powinna zatem zapewnić mu prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny oraz bezpieczeństwo emocjonalne, a także przygotować do pełnienia przyszłych ról społecznych. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą kształtującą jego osobowość, postawy, system wartości i aktywność oraz przekazującą tradycje, wzory zachowań i zasady współżycia społecznego. Dlatego też, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje lub innego rodzaju zagrożenia, instytucje i służby ustawowo zobligowane do wspierania rodziny mają obowiązek podjęcia określonych działań, aby wpłynąć na przywrócenie prawidłowego jej funkcjonowania.

Jednym z nowych rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować może różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone są dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganianiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dlatego też instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji powołanych do wspierania rodziny, gdyż problemy występujące w rodzinie wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym towarzyszy problem ubóstwa wynikającego

z długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji oraz podejmowania działań na rzecz rodziny. Praca z rodziną powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym najbliższej rodziny oraz aktywnością własną ze strony rodziny dysfunkcyjnej. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej należy ją wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej i eliminowanie sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140, z 2023 r. poz. 403);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268 z późn.zm.);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, 240);
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z 2022 r. poz. 2140);
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969, z 2022 r. poz.1700);
7. Ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 204).

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Gmina Brok jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie ostrowskim w województwie mazowieckim. Siedzibą gminy jest Brok. Gmina składa się z 9 sołectw i zajmuje powierzchnię 110,21 km².

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w gminie Brok zamieszkiwało 2729 mieszkańców, większość stanowiły kobiety - 1370 osób, natomiast mężczyźni - 1359 osób.

Sytuacja demograficzna w gminie			
(na dzień 31.XII)			
Lata	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców			
Ogółem	2768	2735	2729
w tym:			
Kobiety	1384	1373	1370
Mężczyźni	1384	1362	1359

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Broku

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w roku 2022 ze świadczeń z pomocy społecznej skorzystało 71 osób z 59 rodzin, co stanowi 2,6% ogółu mieszkańców.

Liczba osób ogółem korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022:

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie			
Lata	2020	2021	2022
Świadczenia z pomocy społecznej przyznane w ramach zadań własnych i zleconych			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	98	89	71
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	43	39	36
Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne	55	50	35
Liczba rodzin ogółem	72	72	59
Liczba osób w rodzinach	188	188	143

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Broku

Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w latach 2020 - 2022

Powody przyznania pomocy społecznej			
Ubóstwo			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba rodzin ogółem	50	41	45
Liczba osób ogółem w rodzinach	123	100	111
Bezrobocie			
Liczba rodzin ogółem	30	36	31
Liczba osób ogółem w rodzinach	100	123	103
Niepelnosprawność			
Liczba rodzin ogółem	33	34	26
Liczba osób ogółem w rodzinach	72	77	54
Długotrwała lub ciężka choroba			
Liczba rodzin ogółem	45	45	34
Liczba osób ogółem w rodzinach	99	88	64
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego			
Liczba rodzin ogółem	1	0	1
Liczba osób ogółem w rodzinach	1	0	1
Bezdomność			
Liczba rodzin ogółem	1	3	1
Liczba osób ogółem w rodzinach	1	4	3
Zdarzenie losowe			
Liczba rodzin ogółem	1	0	0
Liczba osób ogółem w rodzinach	1	0	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Broku

Z powyższych danych wynika, że najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej były ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. W 2022 roku z pomocy społecznej skorzystało 8 rodzin niepełnych i 11 wielodzietnych. Ważnym wsparciem rodzin o niskich dochodach i dysfunkcyjnych jest

udzielanie pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. W roku 2022 programem objęto 33 dzieci z 24 rodzin.

Istotne wsparcie finansowe dla rodzin z dziećmi stanowią również świadczenia rodzinne. W 2022 r. ze świadczeń rodzinnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Broku korzystało łącznie 328 świadczeniobiorców ze 193 rodzin, w tym:

- z zasiłku rodzinnego: 230 świadczeniobiorców ze 116 rodzin,
- z zasiłku pielęgnacyjnego: 74 świadczeniobiorców z 73 rodzin,
- ze świadczenia pielęgnacyjnego: 28 świadczeniobiorców z 27 rodzin,
- ze świadczenia rodzicielskiego: 10 świadczeniobiorców z 10 rodzin,
- z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka: 16 świadczeniobiorców z 15 rodzin.

Natomiast świadczenia z funduszu alimentacyjnego w GOPS w Broku pobierało 25 osób z 17 rodzin.

Dla dzieci z rodzin ubogich realizowany jest program wsparcia stypendialnego. W roku 2022 wsparciem objęto 29 dzieci z 16 rodzin.

Kolejny program kierowany do rodzin to Karta Dużej Rodziny- polegający na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. W roku 2022 wydano 77 Kart Dużej Rodziny dla 32 rodzin.

Z powyższych danych wynika również, że bezrobocie jest głównym czynnikiem ubóstwa, niesie za sobą niedostatek i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Aktualnie 5 dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo z terenu gminy Brok przebywa w pieczy zastępczej, 4 dzieci przebywa w rodzinnym domu dziecka i 1 dziecko w niezawodowej rodzinie zastępczej zgodnie z postanowieniem Sądu.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na rodzinę wymagają od profesjonalnych służb opracowania specjalistycznych usług socjalnych, a celem pracy socjalnej z rodziną ma być wyjście z kryzysu samodzielne prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym.

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na formy pomocy nie mieszczące się w sferze finansowej czy usługowej. Coraz częściej podopieczni pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej. Postawy ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością. Rodzice są zapracowani i często nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Dzieci pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Problemy, jakie dotyczą współczesną rodzinę, oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych, co pozwala zapobiec głębokiemu kryzysowi, który może zakończyć się odebraniem dzieci rodzicom biologicznym.

Szczególnej opieki wymagają dzieci wychowywane w rodzinach ubogich. Diagnozowanie problemów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny niewydolne wychowawczo i niezaradne życiowe.
2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym bezrobotne.
3. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.

V. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cel główny programu: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w rodzinie biologicznej oraz wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

Zadania:

1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia: pomoc w formie dożywiania dla dzieci i młodzieży w szkołach, udzielanie pomocy dzieciom w formie stypendiów szkolnych, zasiłków celowych i okresowych oraz świadczeń rodzinnych.
2. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

Zakładane rezultaty:

1. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
2. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
3. Promowanie wśród rodziców i dzieci postaw prozdrowotnych.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, placówki oświatowe.

Cel 2. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

Zadania :

1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny.
2. Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym.
3. Organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.
4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psychologa, logopedy prawnika oraz doskonalenie wczesnej interwencji w sytuacjach kryzysowych.

Zakładane rezultaty:

1. Podnoszenie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców.
2. Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.
3. Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży.
4. Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe.

Cel 3. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym rodzin.

Zadania:

1. Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się działaniami na rzecz dzieci i rodziny.
2. Dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne.
3. Wsparcie w opiece i wychowaniu dziecka: wsparcie przez asystenta rodziny, pomoc rodzin wspierających, praca socjalna z rodziną.

Zakładane rezultaty:

1. Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi.
2. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież.
4. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, placówki oświatowe.

Cel 4. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Zadania:

1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych oraz osób pracujących z rodziną poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych.

Zakładane rezultaty:

1. Podnoszenie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie.
2. Wzrost kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Realizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Urząd Gminy Brok.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy.
5. Placówki oświatowe z terenu gminy Brok.
6. Placówki Służby Zdrowia.
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
8. Komenda Powiatowa Policji.
9. Sąd, kuratorzy.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Środki własne gminy.
2. Dotacje z budżetu państwa.
3. Środki pozabudżetowe.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

Program realizowany będzie na terenie gminy Brok w latach 2023 - 2025. Zadania wymienione w Programie mają charakter długofalowy i są ukierunkowane na bezpośrednią pracę z rodziną.

W celu właściwej realizacji Programu niezbędna jest stała współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi zadania w zakresie wspierania dziecka i rodziny.

IX. OCZEKIWANE REZULTATY

1. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny.
2. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin z dziećmi.
3. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
5. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
7. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.
8. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

X. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i dokumentowaniu informacji dotyczących realizacji zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

XI. ZAKOŃCZENIE

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Brok na lata 2023 - 2025 jest stworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości życia rodzin z dziećmi z gminy Brok. Wspieranie rodzin będzie miało charakter prewencyjny i naprawczy, a efektem działań będzie lepiej funkcjonująca rodzina, która samodzielnie rozwiązuje własne problemy. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia, co daje szansę na prawidłowe funkcjonowanie rodziny środowisku. Oczekiwanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci.

Przewodniczący Rady Gminy

Sylwester Runo